

Onderzoeker te gast in het KB Research lab

Auteur: Hildelies Balk

Versie: 03

Datum: 17 juni 2014

Managementsamenvatting

Aanleiding

Onderzoekers in de geesteswetenschappen vormen een belangrijke gebruikersgroep van de KB. Het onderzoek in de humaniora is de afgelopen 10 jaar ingrijpend veranderd door beschikbaarheid van digitaal materiaal in grote volumes, en van middelen om dit materiaal op een nieuwe manier te benaderen en bewerken. Deze *digital humanities* leiden tot nieuwe eisen aan de manier waarop de KB de onderzoekers benadert: diensten worden niet voor, maar met de onderzoekers ontwikkeld.

Voorstel

De KB wil de samenwerking met onderzoekers in de *digital humanities* versterken door jonge onderzoekers van Nederlandse universiteiten uit te nodigen voor kortlopende projecten in het KB Research lab. Hiervoor wil de KB budget, faciliteiten en ondersteuning beschikbaar stellen. Onderzoeksgroepen van verschillende Nederlandse universiteiten hebben al interesse getoond voor deze samenwerking.

Voorgesteld wordt om een programma van 'Onderzoeker te gast' (*embedded research*) op te zetten voor vier jaar, te beginnen in september 2014. Het academisch jaar 2014-2015 is een proefperiode, waarin pilots worden uitgevoerd met twee tot drie universiteiten, die al concrete belangstelling hebben getoond voor een dergelijk programma: Universiteit van Amsterdam, Universiteit Utrecht en (mogelijk) Universiteit Leiden.

Uitvoering en budget

Het programma zal worden uitgevoerd in het KB Research lab, met ondersteuning van I&O onderzoek en M&D dataservices.

Het programma vergt een **extra** inzet van medewerkers van ca. 0,6 fte per jaar:

- 0,5 fte I&O Onderzoek
- 0,1 fte M&D dataservices

De out of pocket kosten bedragen ca. 70.000 euro per jaar:

- 79.000 jaarlijks voor detacheringen vanuit de universiteit van embedded researchers (3 tot 6 maanden)
- 15.000 materieel voor lab-faciliteiten (reken en –storage capaciteit kb researchserver en inrichting fysieke labruimte)

De kosten voor tijdelijke formatie en de out of pocketkosten worden gedragen door het Onderzoeksbudget 7330.

Programma Onderzoeker te gast

Achtergrond

Onderzoekers in de geesteswetenschappen vormen een belangrijke gebruikersgroep van de KB. Het onderzoek in de humaniora is de afgelopen 10 jaar ingrijpend veranderd door beschikbaarheid van digitaal materiaal in grote volumes, en van middelen om dit materiaal op een nieuwe manier te benaderen en bewerken. De KB is al vanaf 2004 betrokken bij deze ontwikkeling door middel van het programma Continuous Access to Cultural Heritage (CATCH) programma, dat in 2014 afloopt.

Het veld van deze *digital humanities* is in de periode 2012-2013 verder verkend door een werkgroep van I&O Onderzoek en M&D. Hieruit blijkt dat deze manier van onderzoek leidt tot nieuwe eisen aan de manier waarop de KB de onderzoekers benadert: diensten worden niet voor, maar met de onderzoekers ontwikkeld. Om het nieuwe gebruik te faciliteren is al een aantal stappen gezet:

- De KB biedt al sinds 2012 een aantal *data services*: diensten om geautomatiseerd gebruik te kunnen maken van de data van de KB, zie <http://www.kb.nl/banners-apis-en-meer/dataservices-apis>. Dit maakt t voor derden mogelijk om – binnen de juridische restricties rond het materiaal - eigen tools en services te bouwen op de KB data
- De KB beschikt over een virtueel *Research lab* dat fungeert als een platform voor interactie van gebruikers (onderzoekers) met tools en content, zie <http://www.kb.nl/research>.
- Het jaarlijkse KB-NIAS fellowship werd in 2013 ingevuld door een onderzoeker met veel affiniteit met computationele onderzoeksmethoden, Marc van Oostendorp. Hij werkte nauw samen met het KB Researchlab team, zie <http://lab.kbresearch.nl/scansion.info.html>.

In de beleidsperiode 2014-2018 wil de KB de samenwerking met externe onderzoekers verder intensiveren.

Doelstellingen

- Verbetering dienstverlening aan onderzoekers door gezamenlijk ontwikkelde tools en services
- Profiteren van technische en inhoudelijke expertise van gast-onderzoekers
- Ontwikkelen van inzicht in wensen van deze gebruikersgroep
- Versterken van de nationale infrastructuur door het verbinden met universiteiten
- Versterking van het profiel van de KB in het digital humanities veld
- Versterken kansen bij (Europese en NL) subsidie-aanvragen door samen op te trekken met universiteiten

Aanpak

De KB stelt jaarlijks 79.000- euro beschikbaar voor de aanstelling van jonge onderzoekers met een afgeronde masteropleiding (post initieel, PhD of postdoc). De aanstelling vindt plaats op basis van detachering vanuit de universiteit of onderzoeksinstelling. Per jaar kunnen twee tot vier onderzoekers deelnemen, afhankelijk van de lengte van de aanstelling. De onderzoeker komt drie tot zes maanden onderzoek doen met digitale (gedigitaliseerd of born digital) KB data.

Onderzoeksresultaten en –methoden, en evt ontwikkelde of toegepaste tools worden daarna beschikbaar gesteld in de lab-omgeving. De onderzoekers worden gestimuleerd om hun werk te documenteren via blogs en andere sociale media. De eventuele doorstroming van kansrijke tools uit het lab naar de publieksomgeving wordt geregeld in algemene afspraken met M&D online services over de aansluiting van het Research lab op de publieksomgeving.

Het programma wordt geleid en uitgevoerd bij I&O Onderzoek. De uitvoering zal voor het grootste deel plaatsvinden in het Research lab. Het wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met M&D dataservices .

De resultaten zijn relevant voor M&D: kennisontwikkeling en inzicht in gebruikersgedrag zijn direct te gebruiken; tools worden via het lab aangeboden maar zijn ook diensten aan een bepaalde groep gebruikers.

Budget en faciliteiten per academisch jaar (september 2014 – september 2018)

Inbreng	Fte/kosten
Projectleiding en communicatie I&O Onderzoek	0,2 fte
Technische begeleiding I&O Onderzoek	0,3 fte
Begeleiding vanuit Dataservices	0,1 fte
Out-of pocket kosten detachering onderzoekers bij de KB (maximaal schaal 11)	79.000euro
Extra capaciteit KB research lab	5.000
Inrichting en jaarlijkse aanpassing fysieke labruimte met werkplekken	10.000

Partners

In dit programma wordt in principe samengewerkt met Nederlandse universiteiten die belangstelling hebben om jonge onderzoekers in te zetten.

In het eerste (pilot) jaar wordt gedacht aan samenwerking met drie partners:

1. Een onderzoeker van de Universiteit van Amsterdam (sept-november 2014)
 - Er zijn al sterke samenwerkingsverbanden tussen KB en UvA, bijvoorbeeld in het CATCHplus project WebArt, waarbij een embedded PhD vier jaar onderzoek doet naar het KB Web archief
 - De UvA herbergt verschillende vakgroepen die actief zijn op het gebied van de digital humanities en die samen het spectrum aan onderzoekers in de digital humanities vertegenwoordigen (van ‘harde’ informatici tot ‘traditionele’ geesteswetenschappers).
 - De UvA speelt een centrale rol in verschillende Nederlandse netwerken op het gebied van de digital humanities het *Center for Digital Humanities* (CDH) met KNAW, de VU en het Netherlands eScience Center, zie <http://cdh.uva.nl/> en het *Center for Humanities and Technology* i.o (CHAT) en is betrokken bij verschillende projecten van de e-humanities groep van de KNAW, zie <http://www.ehumanities.nl/> .

In voorbereidende gesprekken met vertegenwoordigers van de UvA (Jaap Kamps, Rens Bod, Julia Noordegraaf en Frank van Vree) heeft de UvA veel belangstelling getoond voor het aangaan van een samenwerking op dit gebied. Het lijkt goed mogelijk om enkele tastbare projecten te definiëren.

2. Universiteit van Utrecht (januari-maart 2015)

- Vanuit het Researchlab bestaan al banden met verschillende onderzoekers (Toine Pieters, Joris van Eijnatten, Charles vd Heuvel, Jaap Verheul).
- Op het recente congres Mining Digital repositories (10-11 april in KB) toonde de UU veel belangstelling voor samenwerking in het Research lab

3. Universiteit Rotterdam (april – juni 2015)

Na afloop van elke pilot wordt geëvalueerd (december 2014). Daarna wordt het programma, eventueel aangepast, uitgebreid met afspraken voor 2015-2016 met andere universiteiten. Universiteiten met wie ook in het verleden is samengewerkt op dit gebied, zijn de VU, Universiteit Tilburg en Universiteit Nijmegen.

Planning

wat	wie	Wanneer
Fase 1: voorbereiding maart – mei 2014		
Verkenning belangstelling universiteiten	HB	Maart-mei
Afstemming binnen KB	HB	april
Goedkeuring directie KB	DV	1 mei
Fase 2: inrichting van het programma		
Eerste afspraken met universiteiten	HB	mei
Inventarisatie requirements in KB (research omgeving, ruimte)	LW	juni
Inrichten faciliteiten	LW	Juni-juli
definiëren eerste projecten	LW	Juli -augustus
Publiciteit	LW met corp comm	september
Fase 3: Onderzoeker te gast 2014 -2015		
Eerste pilot	KB (LW) en Uva	September-november 2014
Evaluatie en evt aanpassingen programma	LW	December 2014
Tweede pilot	KB (LW) en UU	Januari- maart 2015
Evaluatie van Pilot 2 en besluit wel/niet voortzetten in academisch jaar 2015-2016	KB en partners	april 2015
Derde pilot	KB (LW) en Erasmus R'dam	April-juni 2015
Evaluatie derde pilot en aanpassing def programma; presentatie resultaten	KB met instellingen	Juli 2015